

Nakkila Pakkala

Arkeologinen inventointi 2025

Hannu Takala & Jerry Möller

Maanala Oy

Sisällysluettelo

Tutkimuksen perustiedot.....	3
1. Tausta ja tutkimustehtävä	5
2. Menetelmät ja aiempi tutkimus	5
3. Yleiset havainnot	8
4. Inventointikohteet	11
5. Yhteenveto.....	14
6. Lähteet.....	14
Liitekartta.....	15

Tutkimuksen perustiedot

Kohteet: Nakkilan Pakkalan aurinkovoima-alue ja sen sähkönsiirron reittivaihtoehdot

Tavoite: Selvittää sijaitseeko selvitysalueella ennestään tuntemattomia muinaisjäännöksiä.

Tutkimuslupa: –

Kenttätyöaika: 8.5.2025

Tutkijat: FT Hannu Takala, FM Jerry Möller ja HuK Simeon Rissanen Maanala Oy

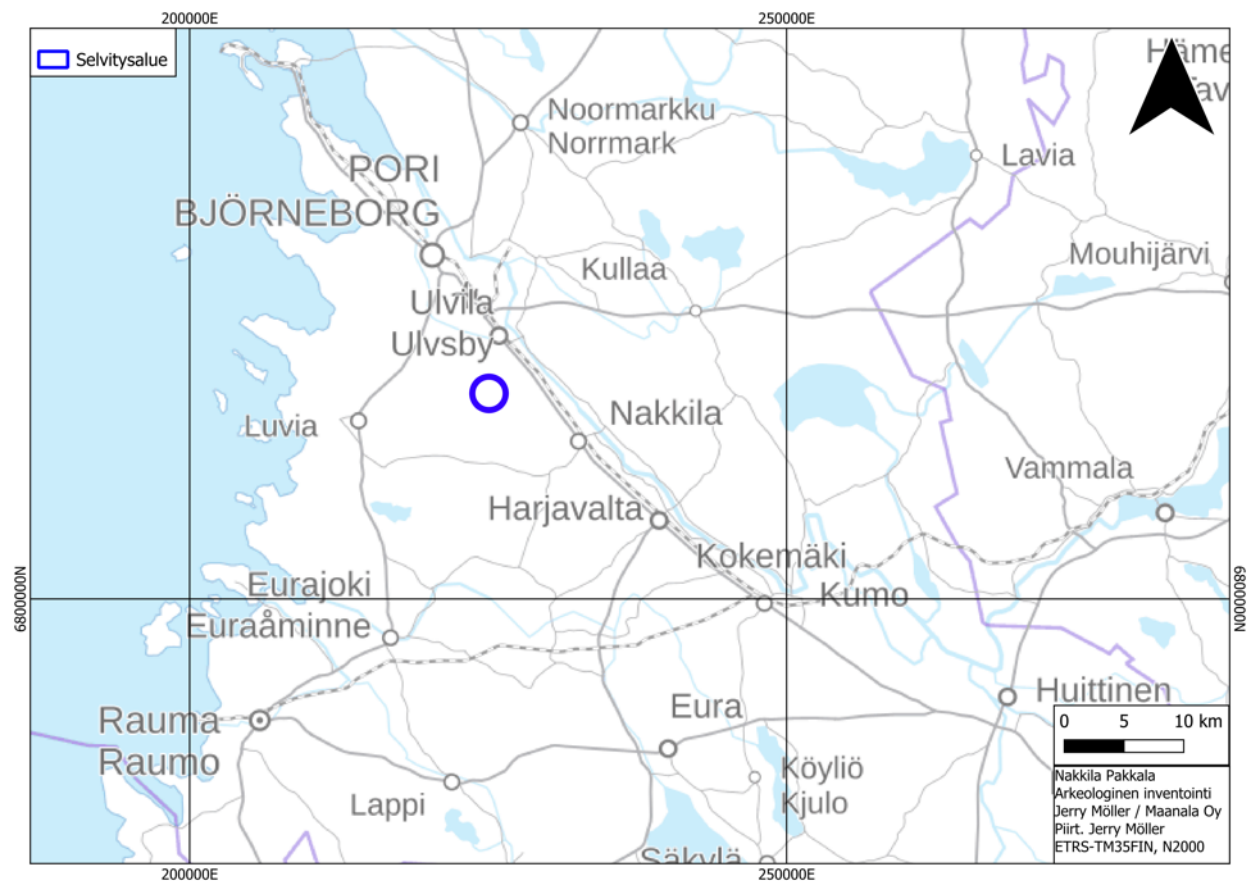
Tilaaja: Skarta Energy Oy

Aiemmat arkeologiset tutkimukset: –

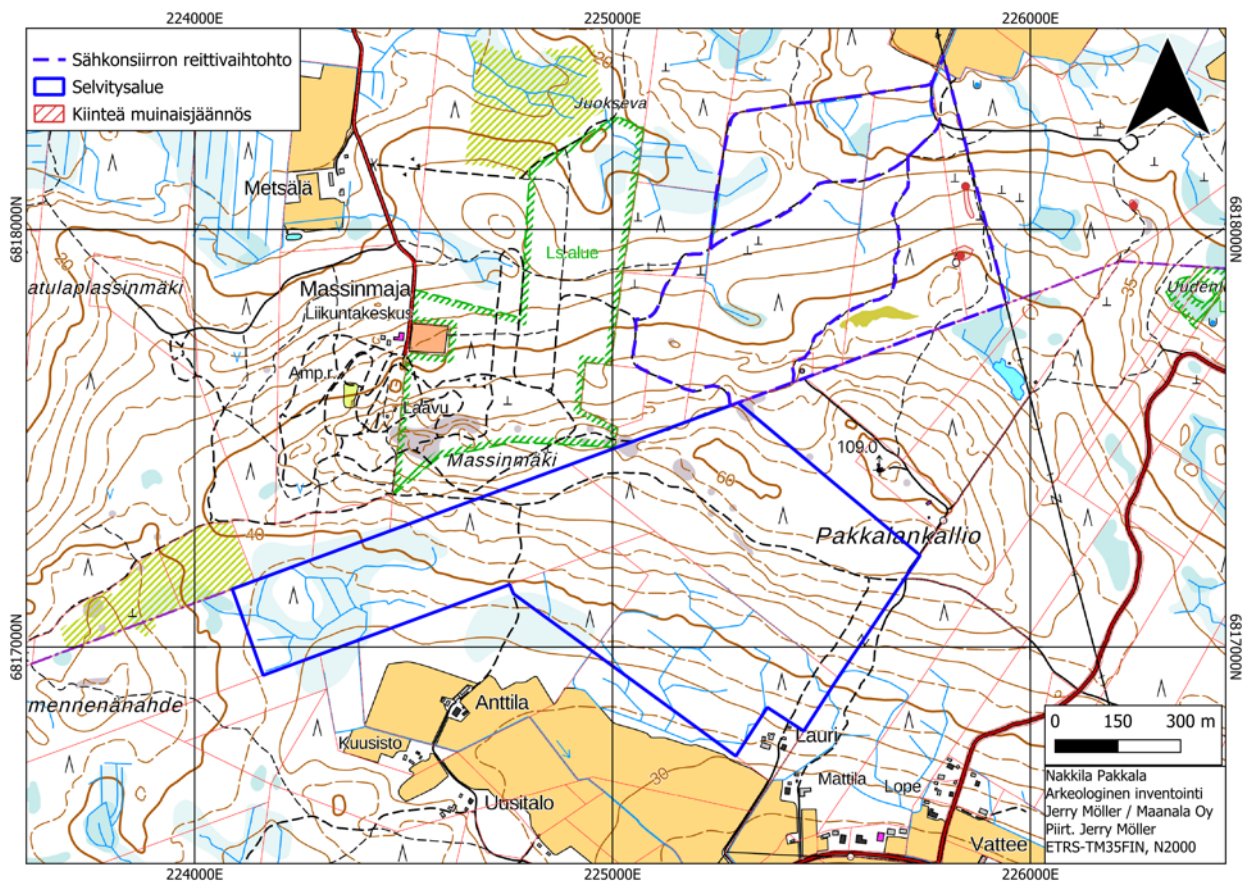
Aiemmat arkeologiset löydöt: –

Tutkimuksessa talletetut esinelöydöt ja näytteet: –

Tulos: Inventoinnissa käytiin läpi aurinkopaneeleille varattu selvitysalue sekä neljä eri sähkönsiirron reittivaihtoehtoa. Inventoinnissa löytyi kolme historiallisen ajan rajamerkkiä nykyisiltä ti-lusrajoilta.

Kuva 1. Tutkimuskohteet sinisen ympyrän sisällä Nakkilan ja Ulvilan rajalla. Pohjakartta: Maanmittauslaitos. Jerry Möller, Maanala Oy.

Kuva 2. Inventoinnin kohteena ollut aurinkopaneelikentän selvitysalue sekä sähkönsiirron eri reittivaihtoehdot modernilla maastokartalla. Kartta: Maanmittauslaitos.

Raportin karttakoordinaatit on ilmoitettu ETRS-TM35FIN-järjestelmässä (korkeus N2000). Alkuperäinen arkistoaineisto digitaalisine valokuvineen: Maanala Oy. Raporttikopiot pdf-muodossa: Museoviraston arkisto, alueellinen vastuumuseo ja työn tilaaja.

Kansikuva: Maasto inventointialueen eteläisimmässä osassa oli osittain synkkää kuusikkoa ja metsänpohja hyvin kosteikkoista. Simeon Rissanen alueen poikki kulkeneella metsätiellä. Kuva Hannu Takala, Maanala Oy.

1. Tausta ja tutkimustehtävä

Nakkila Pakkalan alueelle on suunnitteilla aurinkoenergiapuisto. Hankealue sijaitsee noin 8 kilometriä Nakkilan keskustasta luoteeseen heti Ulvilan Massin virkistysalueen eteläpuolella. Inventoinnin kohteena ollut hankealue koostuu noin 48 hehtaarin kokoisesta, loivasti etelään viettävästä aurinkopaneelikentästä sekä neljästä pohjoiseen vievästä sähkönsiirron reittivaihtoehdosta.

Hankealueella ei ole tunnettuja muinaisjäännöksiä, mutta sen läheisyydessä sijaitsee röykkiötä sekä kivistä asuinpaikka. Tästä syystä Satakunnan museo alueellisena vastuumuseona edellytti viranomaisneuvottelussa 8.10.2024, että hankealueella tulee toteuttaa arkeologinen inventointi.

Skarta Energy Oy tilaisi museon edellyttämän inventoinnin Maanala Oy:ltä 24.2.2025. Tutkimuksen vastuuhenkilönä oli arkeologi, FT Hannu Takala, joka teki inventoinnin maastotyöt yhdessä FM Jerry Möllerin ja HuK Simeon Rissasen kanssa inventoinnin kannalta hyvissä olosuhteissa 8.5.2025.

2. Menetelmät ja aiempi tutkimus

Maastotöissä noudatettiin vakiintuneita arkeologisen inventoinnin menetelmiä. Tarkastettavia alueita ja niiden ympäristöä tutkittiin silmävaraisen havainnoinnin ohella kevyellä käsikairalla sekä lapiolla tehtyjen koepistojen avulla. Havainnot dokumentoitiin mittauksin, digitaalisin valokuvoin sekä sanallisesti. Mittauksiin käytettiin käsi-GPS-paikanninta.

Maastotöissä tuleva paneelikentän alue käveltiin kolmen hengen voimin läpi. Inventoinnissa keskityttiin esihistoriallisten muinaisjäännostien sekä elinkeinohistorian kannalta potentiaalisimpiin alueisiin. Erityisesti pyrittiin seuraamaan 40 ja 50 metrin korkeuskäyriä. Sähkönsiirron eri reittivaihtoehdot (4 kpl, yhteispituudeltaan noin 7 km) käveltiin läpi kokonaisuudessaan.

Ennen maastotöitä oli tutustuttu selvitysalueen ja lähiseudun aikaisempaan arkeologiseen tutkimushistoriaan muinaisjäännostirekisterin

lisäksi (esim. Salo 1981; Hertell 2009), paikallis-historioihin (Lehtinen 1967; Innamaa 1968) sekä vanhoihin karttoihin Museoviraston ylläpitämän muinaisjäännostirekisterin lisäksi.

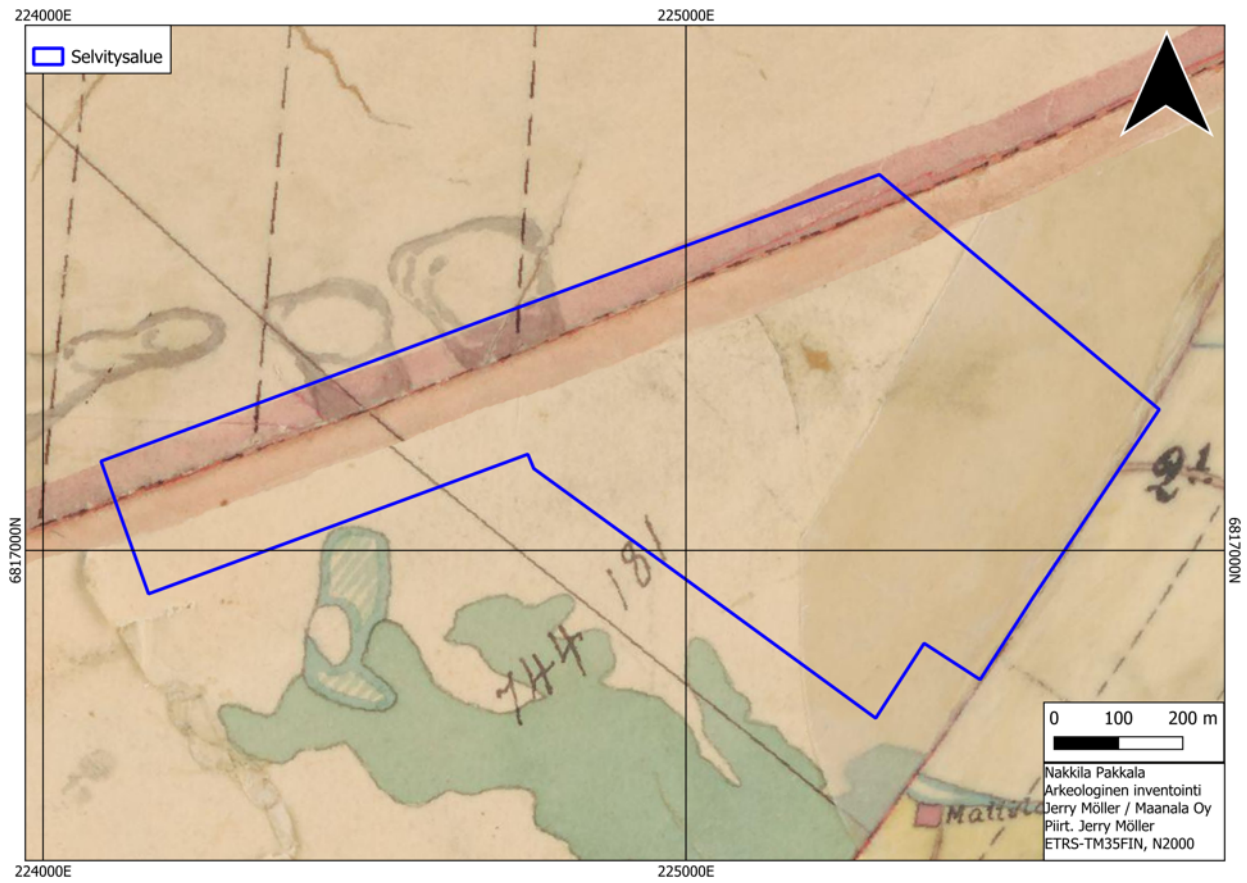
Noin 1,2 kilometriä tutkimusalueesta itään sijaitsee *Päivärinta* -niminen kivistä asuinpaikka 43 metrin korkeudella (muinaisjäännostirekisterin tunnus 1000015675) ja vielä kauempana, noin 2,4 kilometriä itäkaakkoon, 30 metrin korkeudella *Aarikankallion* pronssikautinen rökkiö (1000015668). Ulvilan puolelta tunnetaan selvitysalueen välittömästä läheisyydestä *Åkervall II* (886010021, 40 m korkeudelta) ja *Åkervall III* (1000049929, 30 metrin korkeudelta) nimiset rökkiöt. Lisäksi noin 700 metriä selvitysalueelta pohjoiskoilliseen sijaitsee *Åkervall I* -niminen kookas, tarkemmin ajoittamaton kivivalli (1000041250).

Selvitysalueen vanhimmat kartat ovat vuosien 1854 pitäjänkartat. Pitäjänkartoissa osuus, johon selvitysalue sijoittuu, on kuitenkin kahta pohjoisenpuolista kalliota lukuun ottamatta tyhjä. Pitäjänkartalla näkyy selvitysalueesta noin 200 metriä etelään Leistilanjärven rannalla rakennuksia, niittyjä sekä idässä paremmin piirretyllä osuudella risteys, josta yksi tie kulkee selvitysalueen suuntaan.

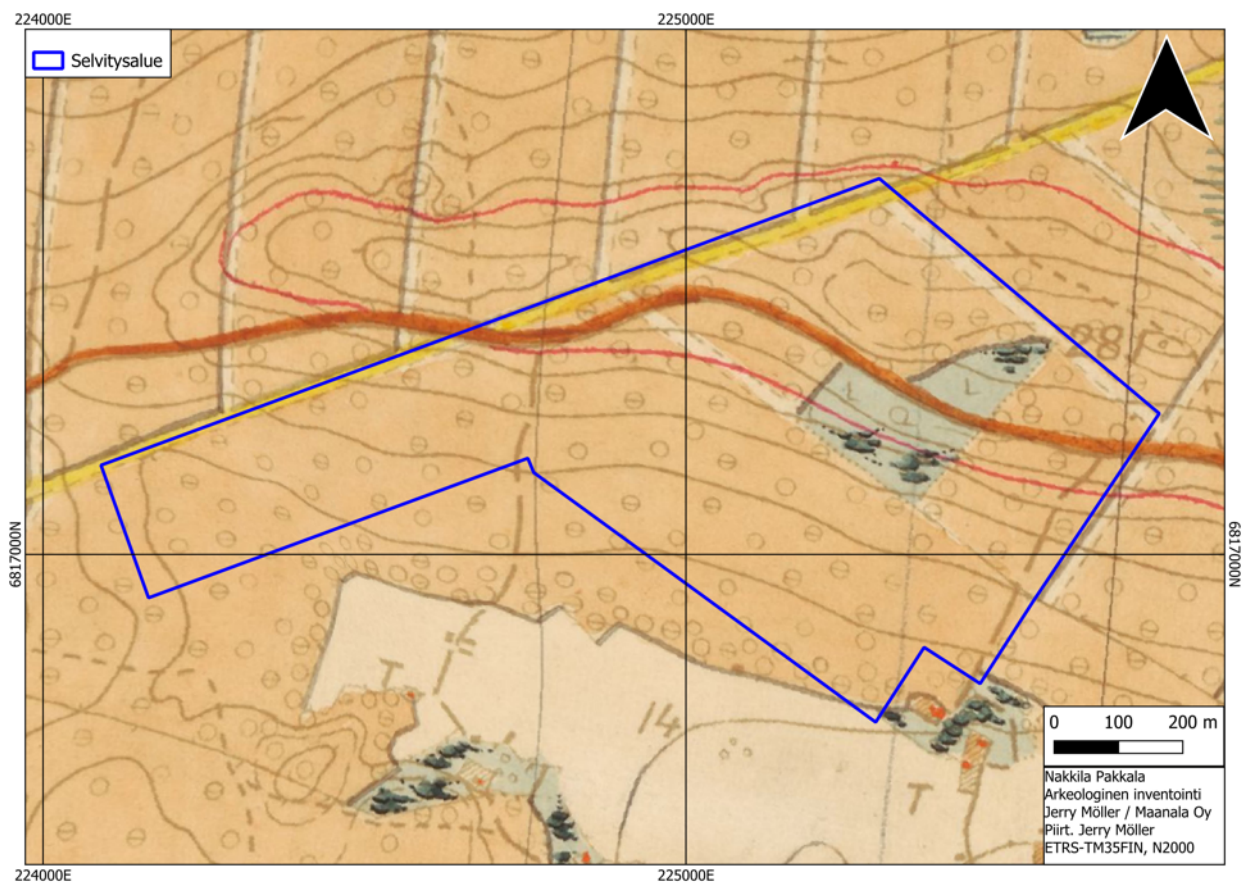
Seuraava kartta tutkimusalueesta on ns. Seenaatin kartta vuodelta 1904. Kartalla on havaittavissa selvitysalueen keskeltä itä-länsi suuntainen tie sekä pellonreunalla sijaitsevilta rakennuksilta isommalle tielle yhdistyvät pienemmät tiet. Selvitysalueen koillispuolella tien molemmille puolille on merkattu niityt. Koillispuolelle on myös merkattu kallioalue. Leistilanjärvi on kuivatettu vetiseksi niityksi ja sen entisillä rannoilla on runsaasti rakennuksia.

Vuosien 1962 ja 1987 peruskartoilla suurin muutos on alueen lounais- ja kaakkoisosissa lisääntynyt ojitus sekä pohjoisessa Massinmäen liikuntakeskukseen liittyvät polut sekä rakennukset.

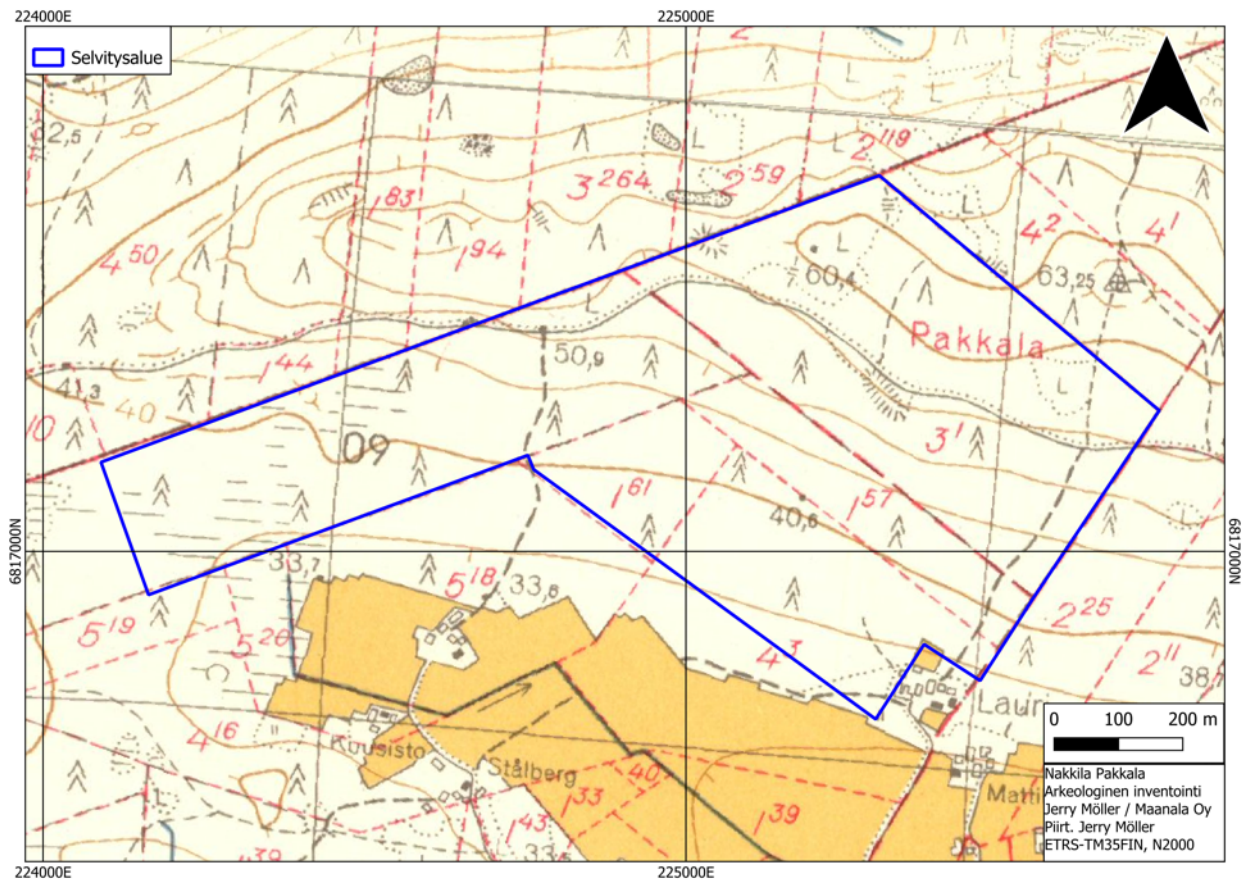
Selvitysalueen maaperä oli maaperäkarttojen mukaan hiekkamoreenia ja koillisessa kalliota. Aluetta tarkasteltiin myös rinnevarjosteiden avulla, mutta niissä ei havaittu mitään normaalia poikkeavaa.

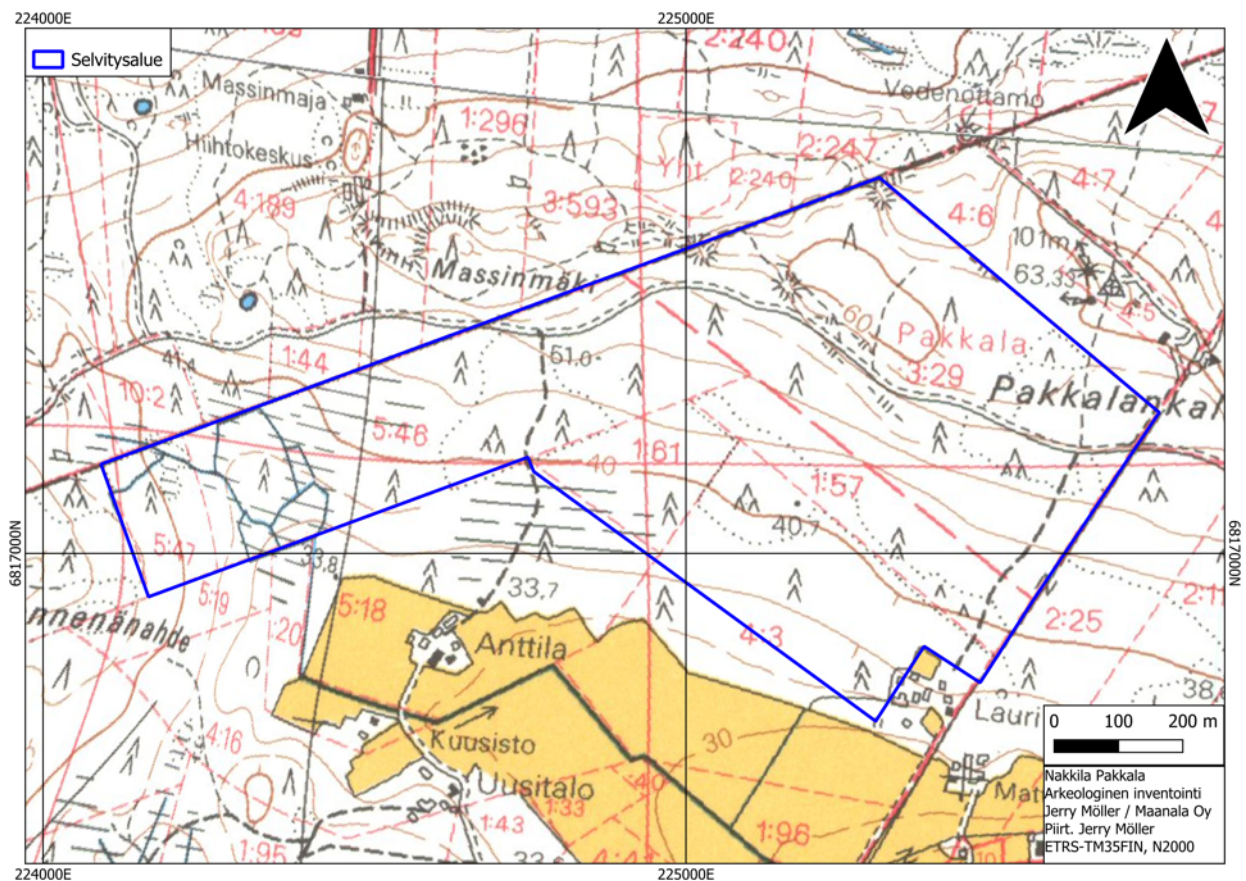
Kuva 3. Ote vuoden 1854 pitäjänkartasta (Karttalehdet 1143 01+1144 10 ja 1143 02).

Kuva 4. Ote vuoden 1904 Senaatin kartasta (Karttalehdet XIX 14 ja XVIII 14).

Kuva 5. Ote vuoden 1962 peruskartasta (karttalehdet 1143 01 ja 1143 01).

Kuva 6. Ote vuoden 1987 peruskartasta (karttalehdet 1143 01 ja 1143 02.)

3. Yleiset havainnot

Aurinkopaneelleja varten varattu alue on kauttaaltaan metsämaata. Alueen lounaisimmat kulmaukset 35–40 metrin korkeuskäyrien välissä olivat alavaa kosteikkoa ja turvepitoista maata. Vain kosteikkojen reunat olivat kulkukelpoista maastoa. Kosteikot ja niiden lähialueet osoittautuivat täysin epäsovivaksi esihistoriallisen tai historiallisen ajan asutuksen tai elinkeinoihin liittyvien muinaisjäännösten esiintymisen kannalta.

Kosteikkojen läheisyydessä oli muutama vuosi sitten tehty avohakkuuta, joiden jäljiltä paikalla kasvoi inventointihetkellä tiheää vesaikkoa. Maaperä oli hyvin karkeaa metsäkoneiden rikkomaa soraa/moreenia.

Pohjoisempana ja noin 45 metrin korkeuskäyrän yläpuolella sekä Ulvilan rajan tuntumassa maasto muuttui helppokulkuseksi kuivaksi kangasmetsäksi, jossa kasvoi harvaa männikköä. Maaperä oli karkeaa soraa, jota halkoivat muutamat kartalle merkityt metsäautotiet.

Massinmäen virkistysalueen läheisyydessä ja itse alueella virkistyskäyttö on kuluttanut maastoa ja kalliopintoja näkyviin.

Virkistysalueen polkuverkosto on tiheä. Kaikki sähkönsiirron eri reittivaihtoehdot on suunniteltu seuraamaan olemassa olevia polkuja.

Koko selvitysalueella metsänpohja vaihteli kosteikkojen vahvasta turvemaasta pohjoisessa olleeseen kallioiseen maastoon sekä moreenimaahan. Alueen korkein kohta oli noin 60 metrin tasolle kohonnut pienialainen mäki, jonka ympäristössä maaperä oli lohkarikkoista moreenia.

Yhtenäisen aurinkopaneelikentän muodostaman inventointialueen lisäksi inventoinnin kohteena olivat sähkönsiirtolinjojen eri reittivaihtoehdot selvitysalueen pohjoispuolella. Reittivaihtoehdot kulkevat kivikkoisessa ja virkistyskäytön kuluttamassa kuivassa kangasmetsässä. Polut ja niiden vierustat käytiin läpi. Reittivaihtoehtojen alue oli kuulunut jo osittain vuoden 2023 Ulvilan keskustan osayleiskaavan inventointiin (Takala 2023).

Inventoinnissa ei löytynyt yhtään esihistoriallista tai historialliseen aikaan liittyvää muinaisjäännöstä. Ainoat havainnot olivat kolme raja-merkkiä, jotka sijaitsevat nykyisten tilusrajojen kulmissa. Kaikille ehdotetaan suojelumerkinnäksi ”muu kulttuuriperintökohde”.

Kuva 7. Inventointialueen keskivaihetta aukkohakkuun jäljiltä. Kuva idästä, Hannu Takala, Maanala Oy.

Kuva 8. Inventointialueen eteläosan kosteapohjaista kuusikkoa. Hannu Takala, Maanala Oy.

Kuva 9. Inventointialueen pohjoisemmassa osassa maasto muuttui kuivaksi kangasmetsäksi, jossa polut olivat kuluttaneet metsänpohjaa runsaasti Kuva Hannu Takala, Maanala Oy.

Kuva 10. Sähkönsiirtolinjojen eri reittivaihtoehdot seurasivat olemassa olevia polkuja/virkistysreittejä Massinmäen suunnalla. Osa reiteistä oli pohjustettu soralla. Kuva Jerry Möller, Maanala Oy.

Kuva 11. Sähkönsiirtoreitin yksi vaihtoehto leveällä uralla Massimäellä. Kuva Jerry Möller, Maanala Oy.

4. Inventointikohteet

1. Nakkila, Pakkala 1

Uusi kohde, muu kulttuuriperintökohde

Tyyppi: rajamerkki

Ajoitus: historiallinen

P: 6817434, I: 224899, Z: 55 m mpy

Löydöt: –

Nykyisessä tilusrajojen kulmassa oleva rajakivi, jonka alaosa on pienistä ja luonnollisesti

lohkoontuneista graniittikivistä rakennettu suorakaiteen muotoinen jalusta (alttari), jonka keskellä on pystyssä voimakkaasti kallistunut viisarikivi. Alttarin koko 110 x 180 cm ja korkeus 15–20 cm. Viisarikiven kokonaiskorkeus on 150 cm. Kivessä on useita poranjälkiä.

Maasto paikalla on paksun sammaleen peittämää moreenia kuivassa kangasmetsässä. Viisarikiven vieressä on moderni muoviputki pystyssä nykyisen rajalinjan merkinä.

Kuva 12. Rajamerkki Nakkila, Pakkala 1 kaakosta. Kuva Hannu Takala, Maanala Oy.

Kuva 13. Rajamerkki Nakkila, Pakkala 2 pohjoisesta. Kuva Hannu Takala, Maanala Oy.

2. Nakkila, Pakkala 2

Uusi kohde, muu kulttuuriperintökohde

Tyyppi: rajamerkki

Ajoitus: historiallinen

P: 6817583, I: 225300, Z: 52,5 m mpy

Löydöt: –

Nykyisessä tilusrajojen kulmassa oleva rajakivi, jonka alaosa on kookkaista ja luonnollisesti lohkoontuneista graniittikivistä rakennettu suorakaiteen muotoinen jalusta, (alttari) jonka keskellä on pystyssä litteä, graniittinen viisarikivi. Alttarin koko 90 x 120 cm ja korkeus 30 cm. Viisarikiven kokonaiskorkeus on 85 cm. Kivessä erottuu yksi poranjälki. Perustuksesta on muutama kivi irronnut.

Maasto paikalla on paksun sammaleen peittämää moreenia kuivassa kangasmetsässä. Aivan rajamerkin vieressä kulkee kulunut polku-ura.

3. Nakkila, Pakkala 3

Uusi kohde, muu kulttuuriperintökohde

Tyyppi: rajamerkki

Ajoitus: historiallinen

P: 6817680, I: 225544, Z: 50 m mpy

Löydöt: –

Nykyisessä tilusrajojen kulmassa oleva rajakivi, jonka alaosa on luonnollisesti lohkoontuneista kookkaista graniittikivistä rakennettu suorakaiteen muotoinen jalusta, (alttari) jonka keskelle pystyssä paksu (27 x 22 cm) ja korkeudeltaan 35 cm mittainen viisarikivi. Alttarin koko 135 x 140 cm ja korkeus 35 cm. Viisarikiveen laakeaan pintaan on hakattu numerosarja 156.

Rajamerkki sijaitsee kivikkoisessa maastossa ja on osittain paksun sammaleen peittämä.

Kuva 14. Rajamerkki Nakkila, Pakkala 3 kaakosta. Kuva Jerry Möller, Maanala Oy.

Kuva 15. Rajamerkki Nakkila, Pakkala 3 lännestä Kuva Jerry Möller, Maanala Oy.

6. Lähteet

Takala, Hannu 2023. *Ulvila. Keskustaajaman yleiskaava-alueen arkeologinen inventointi*. Maanala Oy.

Liitekartta

